

Case – høst 2022

Lise bor sammen med sønnen Lars, snart 15 år. Inntil for én måned siden bodde Peder Ås sammen med dem, men han valgte å avslutte samboerforholdet med Lise på grunn av sitt anstrengte forhold til Lars. Forholdet mellom Lars og Peder har vært dårlig helt fra Peder flyttet inn for ca. 16 måneder siden. I motsetning til den forrige samboeren til Lise, Ola Vik, har ikke Peder Ås og Lars hatt noen felles interesser. Sammen med Ola Vik gjorde Lars litt forskjellig; teltturer i helgene, de syklet mye sammen og var sammen i skateparken. Etter at Ola Vik flyttet, har de mistet all kontakt.

Få måneder etter at Peder flyttet inn, fikk Lise melding fra skolen om at Lars hadde hatt gjentatte fravær, både enkelttimer og én hel skoledag. Samme dag som Peder fikk høre dette, oppdaget han at det var forsvunnet 500 kr fra lommeboka hans. Peder anklaget Lars for å ha tatt pengene og påstod at skoleskulkingen og at Lars stjal penger, viste hvilken elendig karakter han hadde. «Du er og blir en taper.» I tiden frem til Peder flyttet, var det mer og mindre daglig krangling dem imellom og ved noen anledninger var det tilløp til fysiske basketak.

Dagen etter at Peder hadde flyttet, valgte han å ringe Storevik barnevernstjeneste. I samtalen med saksbehandler (barnevernspedagog) Kari Holm, fortalte han at Lise var mer interessert i være sammen med venninner enn å ta hånd om huslige gjøremål, lage til måltider og ikke minst, sette grenser for Lars. Peder beskrev Lars som den som styrte i hjemmet og at han var på full fart ut på «skråplanet». Hvis Lise forsøkte å irettesette Lars eller på annet vis si ham imot, ble hun skjelt ut. Peder mente Lise var sliten av å ha aleneansvaret for en tenåring, noe som bidro til at Lars var uregjerlig. Kari Holm gjorde notater fra samtalen og etter samråd med barnevernsleder ble det besluttet at det ikke var grunnlag for videre oppfølging av saken.

Tre uker senere mottok barnevernstjenesten skriftlig melding fra Storevik ungdomsskole. Kopi av meldingen var sendt til Lise. I meldingen kom det frem at Lars hadde et høyt og stigende skolefravær. Han kunne bli bråsinnt over bagateller og hans språkbruk overfor lærere og medelever var uakseptabel. Både klasselærer og sosiallærer hadde vært i telefonkontaktet med Lise. Inntrykket de hadde etter samtalene med henne var at hun var sliten og manglet oversikt over hva Lars holdt på med og hvor han oppholdt seg. To ganger var Lise blitt invitert til å komme til møte på skolen, men hun hadde ikke kommet til tross for at hun hadde sagt at hun ville det. I tillegg fremkom det av meldingen at to av skolens lærere ved to ulike anledninger hadde møtt Lars ute på byen etter midnatt. Den ene gangen, en lørdagsnatt, den andre gangen natt til tirsdag og det var skole neste dag. Begge lærerne mente at Lars var ruspåvirket.

Storevik barnevernstjeneste sendte brev til Lise der hun ble informert om at det var startet undersøkelsessak i henhold til bvl. § 4-2, jf. 4-3 (ny lov § 2-2) på bakgrunn av opplysninger barnevernstjenesten hadde mottatt om bekymringer rundt omsorgssituasjonen for Lars. Det ble vist til at Lise hadde fått kopi av meldingen. Lise ble invitert til et møte hos barnevernstjenesten for å drøfte meldingen de hadde mottatt. I brevet fra barnevernstjenesten stod det at formålet med undersøkelsen var å få klarlagt om det var behov for å iverksette hjelpetiltak etter bvl. § 4-1 (ny lov §§ 3-1, 3-2, 3-4, 3-5), eventuelt behov for omsorgsovertakelse etter bvl. § 4-12 (ny lov § 5-1), eller for plassering i institusjon for barn med alvorlige atferdsvansker etter § 4-24, jf. 4-26 (ny lov §§ 6-1 og 6-2). Etter å ha lest brevet fra barnevernstjenesten og tenkt seg litt om, kom Lise til at det var på tide å kontakte Tom Olsen, faren til Lars. Selv om Tom Olsen og Lars har hatt liten kontakt det meste av livet til Lars, mente Lise at Tom nå måtte engasjere seg for å unngå at Lars ble flyttet ut av hjemmet. Tom ble overrasket over telefonen fra Lise. Det var nærmere to år siden han sist hadde hatt direkte kontakt med Lars, fordi Lars var motvillig til å reise på besøk til Tom som bor i en annen landsdel med sin nye familie.

Tom Olsen ringte straks til barnevernstjenesten og forlangte å få snakke med dens leder. For det første mente Tom at Storevik ungdomsskole hadde brutt taushetsplikten ved å sende melding til barneverntjeneste uten å innhente samtykke verken fra Lise eller ham. Dessuten krevde han å få innsyn i sakens dokumenter siden han hadde del i foreldreansvaret. Videre mente han at Lars som om en måned var 15 år, måtte være part i saken. Det var Lars saken gjaldt, og siden barnevernstjenesten hadde opplyst at Lars kunne bli flyttet ut av hjemmet måtte det være klart at Lars var part. Barnevernstjenestens leder mente at skolen hadde meldt i henhold til den pålagte meldeplikten. Dessuten viste barnevernsleder til at Tom ikke var part i saken siden han ikke har daglig omsorg for Lars, og ettersom han ikke var part i saken hadde han ikke rett til innsyn i sakens dokumenter. Barnevernsleder påpekte at barn måtte være fylt 15 år for å være part i barnevernssak. Siden Lars ikke ennå var fylt 15 år var han ikke part.

Drøft og avgjør rettsspørsmålene som oppgaven reiser.

Oppgaven kan enten løses etter gjeldende barnevernlov eller ny barnevernslov som trer i kraft i 2023.

Veiledning til case høst 2022 – Rettsanvendelse i barnevernsarbeid

1 Innledning

Denne oppgaven er utarbeidet som et eksempel på en mulig eksamensoppgave. Det enkelte studiested avgjør om de vil benytte oppgaven i sin undervisning og i så tilfelle hvordan. Oppgaven kan tjene som en prøveeksamen, siden den er utarbeidet for å kunne løses innenfor fire timer.

Under eksamen skal studentene ha tilgang til Lovdata, men det må antas at det er liten tid til å finne frem til andre rettskilder enn lovtekst. Kandidatene må imidlertid forventes å anvende lovteksten aktivt. Kandidatene må bl.a. gjennom å sitere lovtekst vise at de forholder seg til den presise ordlyden. Det må også forventes at kandidatene gjennom å vise til/sitere deler av lovteksten får frem hva som er det tvilsomme i den aktuelle saken; hva som krever nærmere drøfting.

Dette caset inneholder tre hovedproblemstillinger, med underproblemstillinger som gjennomgås nedenfor. Problemstillingene er av noe varierende vanskelighetsgrad.

Av emnebeskrivelsen for *Rettsanvendelse i barnevernsarbeid* fremgår følgende læringsutbyttebeskrivelse:

Kunnskap:

Kandidaten har

Inngående kunnskap i juridisk metodelære (rettskildelære)

Ferdighet:

Kandidaten kan

Selvstendig identifisere rettslige problemstillinger, og anvende juridisk metode ved løsning av disse (rettsanvendelse)

Generell kompetanse:

Kandidaten kan

Analysere relevante eksisterende og fremtidige rettslige problemstillinger og rettskildemateriell på barnevernfeltet

Hvordan kandidatene disponerer besvarelsen gir noen signaliser om deres juridiske kunnskap. Ettersom hovedtemaet for emnet/eksamenen er juridisk metodelære, kan det ikke legges for stor vekt på disposisjonen eller lede til større trekk om det er valgt en mindre hensiktsmessig tilnærming til oppgaven. Imidlertid viser tilnærmingen til oppgaven hvilken forståelse kandidaten har for sammenhengen mellom problemstillingene. Den mest hensiktsmessige rekkefølgen av de tre hovedproblemstillingene er partsspørsmålet, spørsmålet om det foreligger brudd på taushetsplikten og spørsmålet om innsyn i sakens dokumenter.

2 Løsningsforslag

Kandidatene bør lett kunne konstatere at problemstillingene er av prosessuelle karakter. Siden dette gjelder en barnevernssak, må de slå fast innledningsvis at ifølge bvl. § 6-1 gjelder forvaltningsloven (fvl.) ved behandling av saker etter barnevernloven med særreglene som følger av barnevernsloven. Samme utgangspunkt gjelder i ny lov § 12-1.

2.1 Hvem er part i saken?

Spørsmålet om hvem som er part, må vurderes for både Lise, Tom og Lars. Oppgaveteksten legger tydelig opp til at spørsmålet skal behandles for Tom (far) og Lars. På bakgrunn av bestemmelsen i bvl. § 6-1 må kandidatene kort slå fast at det ikke følger noen særregler når det gjelder foreldrenes partsrettigheter av barnevernloven. Dermed er det forvaltningslovens regler som gjelder.

2.1.1 Er Lise part i saken?

Selv om oppgaven ikke direkte legger opp til en avklaring av Lises partsstatus, må det gis et pluss til kandidater som slår det kort fast under henvisning til fvl. § 2 første ledd bokstav e og ordlyden «person som en avgjørelse retter seg mot» (første alternativ i bestemmelsen). Lise er primære omsorgsperson for Lars, og dermed har hun foreldreansvar for ham, jf. barneloven § 30. Det er ikke tvil om at uansett hvilken avgjørelse barnevernstjenesten treffer, så vil den rette seg mot Lise. Det er uten betydning at avgjørelsen også kan rette seg mot andre personer. Etter ny lov vil spørsmålet løses på samme vis.

2.1.2 Er Tom part i saken?

Også dette spørsmålet reguleres av fvl. § 2, 1. ledd bokstav e. Her vil kandidatene vise juridisk metodisk forståelse hvis de diskuterer de to alternativene i bestemmelsen hver for seg. For begge drøftelsene inngår spørsmålet om det er av betydning at Tom har foreldreansvar for Lars, jf. barneloven § 30. Kandidatene vil også vise kunnskap om de slår fast at partsspørsmålet skal avgjøres på dette konkrete tidspunktet. Utfallet av spørsmålet kan bli et annet på et senere tidspunkt.

Når det gjelder § 2 første ledd bokstav e, første alternativ må kandidatene ut fra ordlyden avklare om *avgjørelsen retter seg mot* Tom. Saken befinner seg nå på undersøkelsesstadiet. Ordlyden gir ikke direkte svar. Det vil derfor være en styrke om kandidatene finner frem til annen rettskilde. Nærliggende kan være Prop. 133 L (2020–2021) og dens fremstilling av gjeldende rett om partsrettigheter, se punkt 18.3.1.2 – Undersøkelsesfasen. I undersøkelsesfasen er det omsorgssituasjonen i barnets hjem som skal undersøkes. I aktuelle sak vil undersøkelsen omhandle Lars sin omsorgssituasjon som Lise har ansvar for. Det er kun hennes hjem som vil bli berørt, ikke Tom sitt, i og med den meget sporadiske kontakten de har. Det er uten betydning i denne sammenheng at han har del i foreldreansvaret all den tid han har så begrenset kontakt med Lars som han har.

Neste spørsmål er om *saken ellers direkte gjelder ham* (2. alternativ). Ordlyden i bestemmelsen tilsier at vurderingen vil være lik som etter 1. alternativ, siden Lars ikke har noen omsorgsbasis i Toms hjem og dermed *gjelder* ikke saken Tom.

Konklusjonen på begge delspørsmålene er at Tom ikke er part. Hovedkonklusjonen er følgelig i samsvar med dette.

Når det gjelder ny barnevernslov, kan muligens ordlyden i § 12-2 skape uklarheter for kandidatene. Ifølge første ledd skal barnevernstjenesten alltid vurdere om foreldrene er part i saken etter fvl.'s regler. Bestemmelsen er imidlertid ikke en direkte bestemmelse om partsrettigheter, men en pliktbestemmelse for barnevernstjenesten om alltid å ta stilling til partsspørsmålet. Det er særlig av betydning når barn og foreldre ikke bor sammen (se annet punktum). At foreldre ikke er automatisk parter i en barnevernssak fremgår også av § 12-2 annet ledd og den informasjonsplikten barnevernstjenesten har til foreldre.

Informasjonsplikten har betydning for foreldre som ikke er part, fordi de vil ikke bli løpende orientert i saksbehandlingsprosessen eller automatisk bli orientert om vedtak i saken.

Spørsmålet vil dermed bli behandlet på tilsvarende vis som etter gjeldende barnevernslov og konklusjonen vil være lik.

2.1.3 Er Lars part?

Av faktum fremgår det at barnevernstjenesten vurderer både om det skal iverksettes hjelpetiltak, omsorgsovertakelse eller plassering i institusjon på grunn av alvorlige atferdsvansker. For spørsmålet om Lars er part kommer barnevernslovens særregler til anvendelse. Paragraf 6-3 innebærer en begrensning i barns adgang etter fvl. § 2 første ledd bokstav e til å være part. Kandidatene må vise at de forstår forskjellen på barnets rett til å bli hørt/medvirke i henhold til GrL § 104, BK art. 12 og bvl. § 1-6 (ny lov § 1-4) og å inneha rettigheter som part. Kandidatene må ta utgangspunkt i bvl. § 6-3 annet ledd. To alternativer fremgår av annet ledd, i henholdsvis første og tredje punktum. Begge alternativene har betydning, siden barnevernstjenesten vurderer hjelpetiltak, omsorgsovertakelse eller opphold i institusjon på grunn av alvorlige atferdsvansker.

1. første punktum – hovedregel at barn som er fylt 15 år og forstår hva saken gjelder, er part. Dette alternativet har betydning når saken gjelder hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse. Bestemmelsen må leses slik at minstekravet er at dagen for fylte 15 år er nådd. I tillegg stilles det et modenhetskrav. Det kan etter annet punktum gjøres unntak, men i så fall er det fylkesnemnda (barneverns- og helsenemnda) som avgjør det. Det tilsier at unntaksbestemmelsen kun kommer til anvendelse for saker som er behandlet av fylkesnemnda og er dermed uten betydning for en sak i undersøkelsesfasen.

Lars er ikke fylt 15 år. Dermed er han ikke part med grunnlag i denne bestemmelsen. Vurderingen vil være den samme etter ny barnevernslov § 12-3 første ledd.

2. Bvl. § 6-3 annet ledd tredje punktum – et generelt unntak for barn med atferdsvansker som gir dem partsrettigheter uavhengig av alder. Heller ikke her er det endring i

rettstilstanden ved innføring av ny lov. Spørsmålet i aktuelle sak er om Lars har partsrettigheter i undersøkelsesfasen fordi barnevernstjenesten holder åpen muligheten for at han har utviklet alvorlige atferdsvansker.

Ordlyden kan forstås slik at partsrettigheter foreligger når det blir vurdert om atferdstiltak skal iverksettes, men om bestemmelsen er slik å forstå er usikker. Det vil derfor være på sin plass å undersøke andre rettskilder. Forarbeidene til ny lov gir en oppsummering av gjeldende rett og kan gjennom det få frem tolkninger av loven som ikke er omtalt i tidligere forarbeider. Proposisjonen til ny barnevernslov, Prop. 133 L (2020–2021) punkt 18.2.4.4. gir ikke en entydig avklaring, men viser til at tvungen plassering er et inngripende tiltak overfor barnet og dermed kreves det at barnet blir informert og får uttale seg i saken. Det kan være at noen kandidater velger å gå til forarbeidene til barnevernloven 1992. De særskilte partsrettighetene for barn med alvorlige atferdsvansker kom inn i loven ved lovendring i 2012. Forarbeidene ved lovendringen, Prop. 43 L (2011–2012), gir heller ikke et klart svar.

I departementets rundskriv Q-2002-1036 er problemstillingen ikke berørt. Kandidatene står dermed overfor en problemstilling som det ikke er et enkelt svar på ut fra de kildene de har tilgang til i en eksamenssituasjon, siden verken forarbeidene eller rundskriv gir konkret veiledning. Det finnes heller ikke rettsavgjørelser på feltet. Kandidater som klarer å argumentere ut fra reelle hensyn må honoreres for det. Relevante argumenter er at en mulig plassering i institusjon griper betydelig inn i barnets rettigheter og at rettighetene som følger av å ha partsstatus vil kunne støtte opp under barnets øvrige rettigheter. Det er derfor av betydning at barnets rettigheter står sterkt fra den innledende delen av saken. Det vil også ha betydning for at saken blir så godt opplyst som mulig, jf. fvl. § 17 første ledd.

Med den tiden kandidatene har til rådighet er det ikke å forvente at de skal undersøke flere rettskilder. Om de enkelt slår fast at Lars har partsrettigheter når saken gjelder alvorlige atferdsvansker, kan de ikke trekkes for det. Derimot er det grunn til trekk om de ikke behandler både bestemmelsen i annet ledd første punktum og tredje punktum. Å klare å identifisere at det er to ulike problemstillinger er en del av de ferdighetene som etterspørres.

2.2 Kan Storevik ungdomsskole sende melding til barneverntjenesten uten å innhente samtykke fra Lise og Tom?

Problemstillingen kan reises på flere måter, men siden Tom hevder at meldingen ikke kunne sendes uten samtykke fra Lise og ham, kan det være naturlig å ha det som et utgangspunkt for formulering av spørsmålet.

Kandidatene bør ikke ha noen vansker med å identifisere problemstillingen, fordi taushetsplikt, opplysningsrett og -plikt, er et velkjent tema. Kandidatene viser metodisk kunnskap og forståelse ved å ta utgangspunkt i at ansatte ved Storevik ungdomsskole har

taushetsplikt om personopplysninger, jf. opplæringslova § 15-1 som henviser til forvaltningslovens regler. Utlevering av opplysninger til barnevernet vil derfor kreve samtykke fra de opplysningene gjelder, med mindre det foreligger et lovgrunnlag som pålegger skolen å utlevere taushetsbelagte opplysninger uten hinder av taushetsplikt, jf. legalitetsprinsippet i Grl. § 113. Barneverntjenestens leder hevder at skolen har meldt i henhold til sin meldeplikt. Denne problemstillingen må dermed drøftes, men siden loven bygger på at det minst inngripende tiltaket skal velges, dvs. melding sendes primært med grunnlag i samtykke, subsidiært etter opplysningspliktbestemmelsen, er dette også et disposisjonsmessig utgangspunkt. Lovgrunnlaget for skolens opplysningsplikt til barneverntjenesten finnes i opplæringslova § 15-3, jf. barnevernloven § 6-4 første ledd. Det har ikke avgjørende betydning hvilket av disse lovgrunnlagene kandidatene velger, da reglene er likelydende. Men kandidatene bør få frem at det dreier seg om en opplysnings*plikt*, dvs. at hvis vilkårene er oppfylt så skal opplysningene sendes til barneverntjenesten uten unødig opphold.

Taushetsplikten oppheves i den utstrekning den som har rett til taushet, samtykker til at opplysninger gis videre, se fvl. § 13 a nr. 1. Av bvl. § 6-4 siste ledd sies det at opplysninger skal så langt det er mulig innhentes i samarbeid med den saken gjelder, noe som er utslag at det i forbindelse med saksbehandlingen primært skal bygges på samtykke fra den som har krav på taushet (se ny lov § 13-4 fjerde ledd). Av denne grunn er det en fordel om kandidatene formulerer problemstillingen til å omhandle hvorvidt det skulle vært innhentet samtykke.

Siden Tom hevder at samtykke skulle vært innhentet fra både Lise og ham, må hovedproblemstillingen spaltes for hver av dem. Det er nærliggende å ta det enkleste spørsmålet først.

2.2.1 Skulle skolen innhentet samtykke fra Tom før den ga opplysninger til barnevernstjenesten?

Her kan kandidatene bygge på tidligere drøftelse med hensyn til Toms partsstilling. Opplysningene som er aktuelle for skolen å gi og som er gitt, gjelder personlige forhold ved Lars og omsorgssituasjonen for ham. Dette er ikke opplysninger eller forhold som direkte berører Tom pga det distanserte forholdet mellom dem. Kandidatene bør følgelig komme til at det ikke er krav om å innhente samtykke fra Tom før skolen ga opplysninger til barnevernstjenesten.

2.2.2 Skulle skolen innhentet samtykke fra Lise før den ga opplysninger til barnevernstjenesten?

Det er ikke innhentet samtykke fra Lise. Med mindre det foreligger en lovbestemmelse som gir adgang til å fravike taushetsplikten, foreligger et brudd på den. God forvaltningsskikk og god faglig tilnærming ville dog tilsi at det ble tatt kontakt med mor for å be om hennes samtykke til å gi opplysninger videre. (Faktum må forstås slik at det er kun skolens bekymring for Lars som er diskutert med mor.) Siden det ikke er innhentet samtykke, må kandidatene omformulere problemstillingen og stille spørsmål ved:

2.2.3 Foreligger rettslig grunnlag for at skolen kan gi opplysninger til barnevernstjenesten uten Lises samtykke?

Barnevernstjenestens leder hevder at skolen var pålagt å melde. Kandidatene må starte med ordlyden i bvl. § 6-4 første ledd (ny lov § 13-2), jf. oppl. § 15-3. Kandidatene bør se at det her bare er bokstav a) og c) (alvorlig omsorgssvikt eller alvorlige atferdsproblemer hos barnet) som kan være aktuelle. De to bestemmelsene må drøftes hver for seg, bl.a. pga. ulikt beviskrav.

Når det gjelder alternativet i bokstav a, gjelder første underspørsmål ordlyden «grunn til å tro» og hvilket kunnskapskrav (beviskrav) til barnets situasjon som følger av det. Beviskravet knytter seg til de tre ulike materielle forholdene nevnt i bokstav a. På grunn av tidspress kan det ikke legges for stor vekt på hvorvidt kandidatene klarer å drøfte beviskravet mot de tre ulike situasjonene. Det vesentligste er at kandidatene får frem at språklig er ordlyden å forstå som at det stilles begrensede krav, men det skal foreligge en grunn. I forarbeidene er det fremhevet at «grunn til å tro» ikke er et krav om bevis eller sikker kunnskap, men at det må foreligge noen konkrete momenter som bekymringen bygger på, se Prop. 169 L (2016–2017) s. 93. Etter å ha slått fast dette, er det en styrke om kandidatene går videre til ordlyden i de tre alternativene. Det som kan være grunn til å dvele ved er ordet «alvorlige»/ «alvorlig» («alvorlige mangler», «alvorlig omsorgssvikt») Det er mao. ikke graden av bekymring, men hva bekymringen knytter seg til mht barnets situasjon som er det sentrale. Kandidater som får frem dette poenget i sin fremstilling av rettsregelen må honoreres for det. Kandidatene må knytte drøftelsen mot faktum. Forhold som kan tale for «mangler ved den daglige omsorgen», er at Lise i liten grad (klarer å) setter grenser for Lars og har liten kunnskap om hvor han oppholder seg og hans gjøremål. Likeså at hun ikke møter til avtaler ved skolen. Det må ses i lys av hans alder. Hvorvidt kandidatene finner at det er «alvorlige» mangler, er ikke avgjørende, men de må konkludere med hensyn til om det følger en opplysningsplikt etter dette alternativet.

Dernest må kandidatene drøfte bestemmelsen i bokstav c som omhandler barn med alvorlige atferdsvansker. Beviskravet her følger av ordet *viser*. Det er å forstå som et krav til sannsynlighetsovervekt. Spørsmålet er følgelig om opplysningene i faktum gir grunnlag for å si at Lars viser alvorlige atferdsvansker. Det er nevnt tre ulike former for atferdsvansker. Kandidatene må presentere disse og få frem at det er alternative former for alvorlige atferdsvansker. De bør også løfte frem ordet *alvorlige* signaliserer et tydelig inngangsvilkår. Det første alternativet – kriminalitetsalternativet – er det ikke grunnlag for å drøfte her.

Derimot er rusalternativet – «misbruk av rusmidler» – relevant (ny lov: «problematisk bruk av rusmidler», § 13-2 første ledd bokstav d. (Det er ingen realitetsendring ved overgang til ny ordlyd.) Her viser kandidatene metodisk kunnskap ved å utdype innholdet i lovteksten. Hvilke rusmidler det er tale om, varighet og omfang av misbruket, og barnets alder er faktorer i denne vurderingen. Faktum er forholdsvis sparsomt med hensyn til opplysninger, men et forhold som må trekkes inn er at Lars ikke er fullt 15 år gammel. På bakgrunn av de

sparsomme opplysningene, er det mest nærliggende å komme til at rusproblematikken ikke er av en art som tilsier *alvorlige* atferdsvansker.

Når det gjelder alternativet «annen form for utpreget normløs atferd», samme ordlyd i ny og gammel lov, så må innholdet kort presenteres. Alternativet gir språklig liten veiledning, og forarbeidene til den nye bestemmelsen i Prop. 133 L (2020-2021) gir ingen veiledning. Forarbeidene til gjeldende lov viser til den tilsvarende inngrepsbestemmelsen i bvl. § 4-24, og forarbeidene til denne sier at bestemmelsen er ment å omfatte sammensatte livsutfordringer, der bl.a. unndragelse av voksenkontroll og omsorg, ugyldig skolefravær, bruk av rusmidler, opphold i uheldige miljøer er måter atferdsvanskene kan komme til uttrykk på, jf Prop. 169 L (2016-2017) s. 100 og 127, og tilsvarende for ny lov i Prop. 133 (2020–2021) s. 235. I denne vurderingen er det flere opplysninger fra faktum som er relevante å trekke frem; mor som har vansker med å sette grenser og som mangler oversikt over hvor han oppholder seg, høyt og stigende fravær fra skolen, hans sinneutbrudd og språkbruk på skolen, at lærere ved skolen har observert gutten ute i byen nattetid i mulig ruspåvirket tilstand. Lars unge alder er et viktig moment. Ut fra faktum er forsvarlig å komme frem til at det foreligger alvorlige atferdsvansker «på annen måte». Hvis kandidatene kommer til denne konklusjonen, vil det i henhold til bvl. § 6-4 første ledd bokstav c foreligge opplysningsplikt til barneverntjenesten.

Hvilken konklusjon kandidatene kommer til, er ikke avgjørende. Det sentrale er hvordan kandidatene får frem spørsmålene som må drøftes på bakgrunn av bestemmelsen.

Systematikk i fremstillingen av rettsgrunnlaget og vurderingen av de konkrete opplysningene mot lovens vilkår vil nok her skille de gode kandidatene fra de mindre gode, uavhengig av hva konklusjonen blir. De som kun baserer sin drøfting på graden av bekymring uten å se på vilkårene i bokstav a) og c) må trekkes for dette. Også her vil kandidater kunne bringe inn formålsbetraktninger og hensynet til barnets beste. Det må imidlertid lede til klart trekk dersom kandidater argumenterer ut fra hensynet til barnets beste på en måte som gir inntrykk av at ansatte i skoleverket fritt kan utlevere taushetsbelagte opplysninger til barneverntjenesten fordi det er til barnets beste.

2.3 Har Tom rett til innsyn i sakens dokumenter?

Kandidatene må starte i bvl. § 6-1 (ny lov § 12-1) og så vise til at forvaltningslovens regler gjelder med mindre det følger særregler i barnevernloven. Siden barnevernloven ikke inneholder regler om rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, (kun ihht. kapittel 7 om saksbehandlingen for fylkesnemnda), så faller kandidatene tilbake på forvaltningslovens regler. De bør her få frem hovedregelen i forvaltningsloven § 18, som sier at *part* har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter (med de begrensninger som følger av fvl. §§ 18a til 18d og § 19). Kandidatene bør her knytte retten til dokumentinnsyn med direkte mot partsstatus, og dermed konkludere med at siden Tom Olsen ikke er part i saken har han heller ikke rett til innsyn i sakens dokumenter.

3 Samlet vurdering

For å få karakteren bestått må kandidatene identifisere og drøfte de tre hovedproblemstillingene. I hvilken grad de identifiserer og klarer å sondre i drøftelsene mellom underproblemstillingene, kan ikke være avgjørende for om de får bestått. Men de må eksempelvis drøfte partsspørsmålet separat for Tom og Lars.

Kandidater som i stor grad gir teoretiske fremstillinger, f.eks. betydningen av at en part har rett til innsyn i sakens dokumenter, vil stå i fare for å ikke få godkjent. Det må også lede til klare trekk om bestemmelser som er uten betydning for saken blir behandlet, f.eks. bestemmelsene i bvl. § 6-4 første ledd b) og d).